

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็น เครื่องมือในการพัฒนากำลังคนซึ่ง เป็นเป้าหมายและมรรควิธีสู่การ พัฒนาประเทศให้มีความเจริญทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การบริหารหรือการเมือง (วิจิตร ศรีสอาน 2518:1) นอกจากนี้การศึกษายัง เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ ถ่าย ทอดความรู้ เสริมสร้างความเจริญงอกงาม ทั้งทางกาย อารมณ์ และสติปัญญาสำหรับ มนุษย์ อีกทั้งการศึกษา เป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพ พลเมืองให้สามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม สร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัย มั่นคงและมาสุกร่วมกันในสังคมไทย เป็นประการสำคัญ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520:1) ซึ่งการจัดการศึกษาให้ต่อเนื่องกันตลอดชีวิตจะดำเนินไปด้วยดีและให้เกิด ประสิทธิภาพนั้น ครูมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการจัดและพัฒนาศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนา กำลังคนและพัฒนาประเทศให้มีความมีประสิทธิภาพได้ พลเมืองของชาติจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู (สำนักเลขาธิการคุรุสภา 2523:1) ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจหลักของครูคือการก่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวของนักเรียน และช่วยให้ผู้เรียน มีพัฒนาการทุกด้านตามความมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละสังคม (ภิญโญ สาธร 2523:229)

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มีความสำคัญยิ่ง ฉะนั้นคุณภาพของ การประถมศึกษาจึง เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นประถม ศึกษาจะมีผลส่งถึงคุณภาพของพลเมืองไทยในอนาคตทั้งหมด (เกษม สิริสัมพันธ์ 2525:1) แต่การจัดการศึกษาจะสำเร็จจุดมุ่งไปตามที่กำหนดได้ก็ต้องมีหลักสูตร เป็นโครงการและเป็น แนวทางในการให้การศึกษ ซึ่ง เมื่อพิจารณาหลักสูตรในรูปขององค์ประกอบแล้วจะมี 4 องค์ประกอบคือ 1. ความมุ่งหมาย (Objective) 2. เนื้อหา (Content) , 3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) 4. การประเมิน (Evaluation) (สุมิศร คุณานุกร 2523:2)

การที่ครูสอนจะนำหลักสูตรไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูสอนต้องเข้าใจจุดมุ่งหมาย เนื้อหาของหลักสูตร และสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่หลักสูตรต้องการแล้ว ครูสอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถประเมินผลการเรียนการสอนได้ถูกต้องตามที่หลักสูตรต้องการด้วย (บุญชู ไพจิตร 2526: 70) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนทุกประเภท นอกจากนี้ผลจากการวัดผลการศึกษาสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครู นักการศึกษา และนักเรียนในการปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว หลักสูตร แบบเรียน ระบบการบริหารของโรงเรียนและวิธีการเรียนให้เหมาะสมและถูกวิธียิ่งขึ้น (อนันต์ ศรีโสภณ 2520: 1)

จากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปีพุทธศักราช 2503 มาใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปีพุทธศักราช 2521 ซึ่งมุ่งให้ประชาชนทั่วไปได้มีความรู้พื้นฐาน มีทักษะ เจตคติและบุคลิกภาพที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดีของสังคม การมุ่งใหญ่เรียนเกิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหาเป็น รักการทำงานสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวม (แผนการศึกษาชาติ 2520: 1-7) ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆ หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นระบบบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล ในส่วนของการวัดและประเมินผลได้เน้นให้ครู เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนโดยกำหนดให้ถือเป็นหน้าที่ของครูสอนทุกคนที่ต้องตรวจสอบความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนที่จะสอน ประเมินผลระหว่างเรียน ประเมินผลถาวรตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้แต่ละกลุ่มประสบการณ์และมีการประเมินผลปลายภาคเรียนทุกภาค (หลักสูตรประถมศึกษา 2520: 4)

ในการศึกษาหาสมรรถวิสัยของครูประถมศึกษาที่ต้องการ (กมล สุกประเสริฐ และคณะ 2523) เพื่อกำหนดสมรรถวิสัยของครูประถมศึกษาในรูปพฤติกรรมที่ครูต้องประพฤติปฏิบัติในด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ ความสามารถด้านการกำหนดพฤติกรรมที่จะประเมินผล การสร้างเครื่องมือสำหรับการวัดผล การใช้เครื่องมือ เช่น แบบทดสอบ ความพร้อม แบบทดสอบวินิจฉัยข้อบกพร่อง การจัดทำระเบียบ สมุดรายงาน แบบฟอร์มสำหรับการประเมินผล

ตัวครูและการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูจึงนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญ เพื่อจะให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะสรุปได้ว่า การปฏิบัติกิจกรรมการเรียน

การสอนที่กระทำไปได้ประสบผลสำเร็จเพียงใด ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ นั้น องค์ประกอบที่
เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานนั้นมี 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรด้านตัวบุคคล (**Individual Variable**) เช่น อายุและเพศ
การศึกษา ประสบการณ์ ความถนัด บุคลิกภาพ ฯลฯ

2. ตัวแปรทางด้านสถานการณ์ (**Situation Variable**) ซึ่งแบ่งเป็น
2 พวก คือ (ก) ตัวแปรที่เกี่ยวกับงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน (**Job and Work
Environment**) เช่นวิธีทำงานและอุปกรณ์การทำงาน (ข) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์กร
และสังคม (**Organizational and Social Variable**) เช่น สภาพแวดล้อมทาง
สังคม รูปแบบของการฝึกอบรมและการควบคุม (**McCornic and Ilgan 1980:12-15**)

การปฏิบัติงานของครูนั้น เอลเลนเบิร์ก (**Ellenbergs 1972:37**) ให้ความเห็นว่
การปฏิบัติงานในโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับขวัญของครู โรงเรียนที่ประกอบด้วยครูที่มีขวัญดีจะ
ปฏิบัติงานมีความราบรื่นกว่าโรงเรียนที่มีครูมีขวัญต่ำ ไพรวลัย พิทักษ์สาธิต (**2522:58**)
ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการสอนของครูกับภูมิลำเนา คือ เพศ อายุ ประสบการณ์
(จำนวนปี) ที่ทำการสอน วุฒิต่างการศึกษา การได้ผ่านการอบรมในวิชาที่ทำการสอน โดย
ศึกษากับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลประเมินประสิทธิภาพ
การสอนมี เพียง 3 ตัว คือ อายุ ประสบการณ์ในการสอน และความรักในอาชีพครู

จากการศึกษาของกมล สุขประเสริฐ (**2524:18-20**) พบว่าความรับผิดชอบ
ของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีผลมาจากความรับผิดชอบของครูใหญ่
และความสนใจในค่านการเรียนการสอนของครูใหญ่ สมปอง ภูวรางกูร (**2525:133**)
ได้สำรวจเกี่ยวกับการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ พบว่าโดยส่วนรวมครูปฏิบัติเกี่ยวกับการ
ประเมินผลก่อนเรียนและการประชุมชี้แจงให้ครูปกครอง เข้าใจการประเมินผลการเรียน
และมีปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ การสอนซ่อมเสริม ซึ่งสอดคล้องกับศิริวรรณ
ทิไพบูลย์ (**2523:158**) ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ใน
เขตการศึกษา 2 พบว่าครูไม่เข้าใจหลักสูตร ได้รับการอบรมไม่ทั่วถึง มีความเข้าใจ
และการนำไปใช้อยู่ในค่านการวัดและประเมินผล

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า ครูยังปฏิบัติงานค่านการวัดและประเมินผลการ
ศึกษายังอยู่ในระดับน้อย การที่จะกระตุ้นและพัฒนาการปฏิบัติงานค่านนี้ของครูประถมจึง

จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อประสิทธิภาพในการสอน ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนตัว ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ทักษะการคัดการวัดและประเมินผลการเรียน ชั่วของครู และความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ กับการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษา กับสถานภาพส่วนตัว ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ทักษะการคัดการวัดและประเมินผลการเรียน ชั่วของครู และความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่

2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษา โดยใช้ตัวพยากรณ์คือ สถานภาพส่วนตัว ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ทักษะการคัดการวัดและประเมินผลการเรียน ชั่วของครู และความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่

สมมติฐานของการวิจัย

จากทฤษฎีและแนวคิดทางสังคมศาสตร์ถือว่า พฤติกรรมของมนุษย์มาจากเหตุพหุคูณ (Multicausal) การปฏิบัติงานเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งไม่อาจสรุปได้ว่าเป็นผลมาจากสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพียงอย่างเดียว การปฏิบัติงานในที่นี้หมายถึงทุกอย่างที่เป็นพฤติกรรมในการทำงาน เช่น วิธีทำงาน ผลงาน การตัดสินใจ ดังนั้นเราอาจกล่าวได้ว่า ระดับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับผลรวมทางจิตวิทยา สรีรวิทยา และสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ สถานภาพส่วนตัว สภาพการทำงาน ชั่วในการปฏิบัติงาน ทักษะเป็นต้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าพฤติกรรมการทำงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษามีความสัมพันธ์กับสถานภาพส่วนตัว ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ทักษะการคัดการวัดและประเมินผลการเรียน ชั่วของครู และความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 12 คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรีและตราด

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรพยากรณ์คือ สถานภาพส่วนตัว ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ ขวัญของครูประถมศึกษา และทัศนคติของครูต่อการ
 วัคซีนและประเมินผลการเรียน

- 2.1.1 สถานภาพส่วนตัวได้แก่ (ก) เพศ (ข) อายุ (ค) วุฒิ
 (ง) สถานภาพสมรส (จ) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่เกิดและสถานที่ทำงาน
 (ฉ) ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาและสถานที่ทำงาน (ช) ระยะทางจากที่พักถึงที่ทำงาน
 2.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานได้แก่ (ก) จำนวนปีที่ทำการ
 สอน (ข) การอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ค) การอบรม
 เกี่ยวกับการวัคซีนและประเมินผล

2.1.3 ทัศนคติต่อการวัคซีนและประเมินผลการเรียน

- 2.1.4 ขวัญของครู ประกอบด้วย (1) สภาพงานที่น่าพึงพอใจ
 (2) การยอมรับของเพื่อนร่วมงานและความรู้สึกประสบความสำเร็จ (3) การร่วมมือใน
 การกำหนดนโยบาย (4) ความเพียงพอของรายได้ (5) ความเจริญก้าวหน้าและการ
 เลื่อนตำแหน่ง (6) ความมั่นคงปลอดภัยและสวัสดิการ (7) ความเชื่อมั่นและนับถือในตัว
 ผู้บริหาร (8) ความเพียงพอของการสื่อสาร (9) ความสัมพันธ์อันดีในหน่วยงาน (10)
 การปฏิบัติอย่างยุติธรรม

2.1.5 ความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่

2.2 ตัวแปรเกณฑ์คือ การปฏิบัติงานด้านการวัคซีนและประเมินผลของครู
 ประถมศึกษา ในขอบเขตต่อไปนี้

- 2.2.1 การใช้คู่มือเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน
 2.2.2 การจัดทำระเบียบ สมุทรวรงาน แบบฟอร์มสำหรับการ
 ประเมินผล
 2.2.3 การกำหนดพฤติกรรมที่จะประเมิน
 2.2.4 การประเมินผลก่อนการเรียน การประเมินผลตามจุดประสงค์
 การเรียนรู้ การประเมินผลปลายภาคเรียนและปลายปี
 2.2.5 การสร้างเครื่องมือสำหรับการวัดผล
 2.2.6 การใช้เครื่องมือในการวัดผล
 2.2.7 การนำผลจากการประเมินไปใช้ในการเรียนการสอน

ขอเชิดในการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษาได้จาก
การวิเคราะห์รายงานการวิจัยและเอกสารดังนี้

ก. คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521
(กรมวิชาการ:2521)

ข. การศึกษาหาสมรรถวิสัยของครูประถมศึกษาที่ต้องการ (คณะวิจัยที่ 2
โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู 2523)

ค. บัญชีการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา (ประไพ วัฒนพงษ์ :2524)

ง. การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของ
ครู : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดกระบี่ (สมปอง ภูวราษฎร์ :2525)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คำตอบที่ได้จากการตอบแบบสำรวจของกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำตอบอย่างจริงใจ
และตรงตามสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบ
2. ตัวแปร เกณฑ์และตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ขั้วของครูประถมศึกษา หมายถึงสภาพทางจิตใจหรือความรู้สึกของครู
ประถมศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนและหน่วยงานที่ตนเป็น
สมาชิกอยู่
2. ความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ หมายถึง งานด้านวิชาของครูใหญ่
การที่ครูใหญ่เอาใจใส่ ส่งเสริมงานด้านการเรียนการสอน และกิจกรรมทางวิชาการอื่นๆ
ในโรงเรียน
3. ทศนคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียน หมายถึง การตัดสินใจเชิงอัตนัย
ของครูว่าการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนนั้นดีหรือไม่ดี ปราปรารถนาหรือไม่ปรารถนา
ซึ่งได้โดยการทำนายจากผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับการ
การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนกับการประเมินคุณลักษณะ (Attribute) หรือ
ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียน

4. การปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง ระดับพฤติกรรมในการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลของครูด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูล และใช้ข้อมูลสำหรับช่วยพิจารณาในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตร และตัดสินผลการเรียน

5. ครูประถมศึกษา หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2526

6. เขตการศึกษา 12 หมายถึง อาณาเขตที่รวมหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการศึกษา มีทั้งหมด 7 จังหวัด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่า สถานภาพส่วนตัว ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียน ขจัดของครู และความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษาหรือไม่

2. ให้แนวทางกับเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทางนโยบายทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษาพิเศษ เพื่อแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษา

3. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารโรงเรียนที่จะทราบถึงสาเหตุที่มีส่วนสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพของครูต่อไป

4. เป็นประโยชน์ต่อตัวครูที่จะได้ทราบว่า องค์ประกอบด้านที่สัมพันธ์กับตัวครู ด้านใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลของครูประถมศึกษา เพื่อจะได้ปรับปรุงตัวเองและหาทางแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานดีขึ้น

5. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยขององค์ประกอบอื่นๆ ที่มีส่วนสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา